

Mis muutub Sinu rahaasjades?

Enda ja oma pere rahaasjade planeerimine on tähtis igas eluetapis, kuid eriti oluliseks muutub see siis, kui oled kaotanud töö. Kuna Sinu igakuine sissetulek väheneb edaspidi, sest töötuskindlustushüvitis või töötutoetus on väiksemad kui Su senine palk, alusta kohe oma rahaasjade põhjaliku ülevaatamisega.

Kui Sa seni ei ole oma **isikliku või pere-eelarve koostamisega** tegelenud, on nüüd viimane aeg sellega peale hakata. Vaja on vaid järjekindlust ja täpsust oma kulude ja tulude üles kirjutamisel. Võid need märkida nii paberile kui ka kasutada arvutis Excelit.

1. Leia vastused kolmele küsimusele:

- Kui suur on Su sissetulek?
- Kui palju Sa kulutad?
- Mille peale Sa kulutad?

Jaga oma tulud ja kulud liikide kaupa. Sissetulekutena pane kirja töötuskindlustushüvitis, lastetoetus jmt. Väljaminekutest kirjuta üles toidule, transpordile, eluasemele ja muule kuluv raha. Mida detailsemalt Sa kulud liigitad, seda ülevaatlikuma pildi oma rahaasjadest saad.

Igale kululiigile sea piir, kui palju võid selleks teatud perioodi – näiteks nädala või kuu – jooksul kulutada. Eriti oluline on eelarvel pidevalt silma peal hoida: kas suudad ettenähtu piires püsida või kipud rohkem kulutama.

Mugav on kasutada Finantsinspektsiooni tarbijaveebis www.minuraha.ee/pere-eelarve olevat pere-eelarve vormi. www.minuraha.ee/kalkulaatorid lehelt leiad ka pere-eelarve stressitaluvuse kalkulaatori, mis aitab Sul välja arvutada vähenenud sissetulekute tõttu tekkinud tulude ja kulude vahe.

NB! Levinud on arusaam, et rahaasjade planeerimise ja pere-eelarve koostamisega tegelevad vaid need, kel on palju raha. See ei ole nii! Planeerimine on veelgi tähtsam just siis, kui raha napib.

2. Isegi kui eelarvet tehes selgub, et Sinu tulud on suuremad kui kulud, tasub hakata **kulusid vähendama**.

Mille pealt saaksid kokku hoida? Vaata üle oma teenuste lepingud, ka panga- ja kindlustuslepingud. Kas saaksid millestki loobuda, vahetada soodsama vastu või liikuda senise teenusepakkuja juurest teise juurde, kelle tingimused Sulle paremini sobivad? Kas vajad kolmekroonist SMS-teavitust, kui Sinu pangakontole on raha laekunud? Kas vajad kiireima internetiühenduse ja saja telekanaliga sidepaketti või sobiks ka tagasihoidlikum?

Aruta kokkuhoiuvõimalusi ka oma pereliikmetega!

NB! Ära võta ajutise rahavajaduse leevendamiseks tarbimislääne ja kiirllaene! Intress, mida selliste laenude eest küsitakse, on väga kõrge. SMS-laenu võttes on Sul reaalne oht sattuda laenamise nõiarangi.

minuraha.ee

Tee oma raha targaks!

3. Kui oled saanud **koondamishüvitisena** korraga kätte mitme kuu palga, ära hoia kogu summat oma arvelduskontol. Kanna osa rahast kas kasvuhoiusele või tähtajalisele hoiusele, kus raha teenib suuremat intressi kui arvelduskontol ning on ühtlasi ka käeulatuses eemal.
4. Hoolimata vähenenud sissetulekust proovi **säästa**. Sea endale eesmärk, millise summa iga kuu kõrvale paned. Kui säästad iga kuu kasvõi paarsada krooni, on Sul poole aastaga kogutud juba üle 1000 krooni.

NB! Minimaalselt võiks toimetulekuks olla kõrvale pandud 3–6 kuu kulutusteks vajalik rahsumma.

5. Kui näed, et võimalus lähikuudel uut töökohta leida on väike ning tekib oht laenu maksetega raskustesse sattuda, siis **enneta probleeme**.

Võta ühendust laenu andnud krediidasutusega, selgita oma olukorda ning uuri, millised on lahendusvõimalused. Näiteks võidakse Sulle pakkuda maksepuhkust või laenuperioodi pikendamist.

Arvesta, et mõlemal juhul kaasnevad ka kulud: näiteks lepingu muutmise tasu ning on võimalik, et tõstetakse ka Sinu isiklikku riskimarginaali. Lisaks arvesta, et kui pikendad laenuperioodi, läheb laen kokkuvõttes kallimaks, sest maksad pangale rohkem intresse. Maksepuhkus antakse tavaliselt vaid laenu põhiosa maksetele ning intresse pead endiselt tasuma, ka pikeneb maksepuhkuse võrra laenu tähtaeg. Samuti on maksepuhkus ajutine lahendus – mõtle, kuidas kavatsed laenu tasuda, kui maksepuhkus läbi saab.

Siiski tasub laenuandja poole kindlasti pöörduda enne võlgnevuse tekkimist, sest nii jääb rikkumata Sinu maine laenuandja juures ning ühtlasi väldid ka võimalikke tulevasi kulutusi, näiteks viiviseid või kohtutäituri tasusid.

Ka erinevate teenuste – olgu siis telefoni- või elektriarvete – eest võlgu jäämisel satub ohtu Su hea nimi, sest lisaks pankadele on ka teistel teenusepakkujatel õigus võlgu jäänud inimeste andmed sisestada Ametlikku Maksehäireregistrisse. Seal võivad kajastuda võlad, mis on suuremad kui 500 krooni, mille maksetähtajast on möödunud rohkem kui 45 päeva ja mis ei ole vaidlustatud.

NB! Enneta probleeme!

Kui näed, et hakkad laenude tasumisega hätta jääma, pöördu oma teenusepakkuja poole.

Uuri kohalikust omavalitsusest, milliseid sotsiaaltoetusi on Sul õigus saada.

Kui oled juba võlgu, võid nõu küsida võlanõustajatelt: üle Eesti tasuta teenust pakkuvate võlanõustajate kontaktid leiad www.minuraha.ee/volanoustajad

Kui vajad rahaasjades sõltumatut nõu, külasta Finantsinspektsiooni tarbijaveebi www.minuraha.ee

minuraha.ee

Tee oma raha targaks!

